

**HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuālās transmisijas infekciju
izplatības ierobežošanas koordinācijas komisijas
sanāksmes PROTOKOLS Nr.37**

Rīgā, 19.03.2019.

Sanāksmi vada: komisijas priekšsēdētāja *D.Mūrmane-Umbraško (VM)*¹

Sanāksmē piedalās

komisijas priekšsēdētāja vietniece: *S.Līviņa (VM)*

komisijas locekļi:

J.Feldmane (VM), V.Mavčutko (SPKC), R.Kaupe (DIA+LOGS), A.Molokovskis (Apvienība HIV.LV), A.Veiķeniņš (AGIHAS), A.Stirna (RPNC), I.Ažiņa, G.Stūre (RAKUS), D.Rezeberga (RDzN), R.Fedosejeva (TM IeVP), I.Upmace (Baltijas HIV asociācija), U.Dumpis (PSKUS), I.Hartmane (RSU)

citi dalībnieki:

V.Ozoliņa (VM), A.Freimane, K.Ozoliņa (SPKC), G.Vītoliņa (IeM VSC), I.Solovjova (RD), A.Zīle-Veisberga (IeM), I.Linde (VPD), K.France-Bamblovska (TM), I.Rimša (TM IeVP), R.Sirsniņa (IeM VRS), V.Šūberte, D.Blinde (LSK)

Sanāksmē nepiedalās

komisijas locekļi: *K.Garina (Mozaīka), L.Štāle (LSK), S.Rubins (LDVA), I.Rudzīte (LPS), A.Krams (RAKUS), A.Cīrule (LTPSĀA), V.Ķīkule (RD), J.Geduša (LM), I.Ķelle (Papardes zieds), A.Ķīvīte (RSU), V.Riekstiņa (RAKUS)*

Protokolē *Š.Konova (SPKC)*

Sanāksmi sāk plkst. 10:00

**1. Jaunākās Veselības ministrijas īstenotās iniciatīvas un aktivitātes HIV/AIDS
ierobežošanas jomā
(J.Feldmane)**

J.Feldmane informē par HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāna 2018.-2020.gadam (turpmāk – Plāns) pasākumiem, kuriem tika piešķirts papildus finansējums 2018.-2019.gadā: pasākumiem „2.2. Organizēt atbalsta pasākumus riska grupām pozitīva HIV, VHB un/vai VHC gadījumā”, „2.4. Dalība Eiropas Komisijas Vienotās rīcības projektā „HIV un pavadošo infekcijas slimību profilakse un kaitējuma mazināšana””, „4.1.1. Uzlabot HIV ambulatorai ārstēšanai nepieciešamo zāļu pieejamību”, „4.1.5. Nodrošināt finansējumu VHC ambulatorai ārstēšanai nepieciešamo medikamentu kompensēšanai”, „4.1.9. Nodrošināt RAKUS stacionāru LIC ar papildus vienu ārsta infektologa slodzi un vienu medicīnas māsas slodzi, kas sniedz pakalpojumus kā „līdzestības veicināšanas speciālisti””.

¹Saīsinājumi: AGIHAS- biedrība „Atbalsta grupa inficētajiem ar HIV un AIDS slimniekiem”, Apvienība HIV.LV- biedrība „Apvienība HIV.LV”, Baltijas HIV asociācija- biedrība „Baltijas HIV asociācija”, DIA+LOGS- biedrība „Dialogs”, IeM- Iekšlietu ministrija, IeM VRS- Valsts robežsardze, IeM VSC- Veselības un sporta centrs, LDVA- Latvijas Dermatovenerologu asociācija, LM- Labklājības ministrija, LPS- Latvijas Pašvaldību savienība, LSK- biedrība „Latvijas Sarkanais Krusts”, LTBF- Latvijas Tuberkulozes fonds, LTPSĀA- Latvijas Tuberkulozes un plaušu slimību ārstu asociācija, Mozaīka- biedrība „Mozaīka”, NVD- Nacionālais veselības dienests, Papardes zieds- biedrība „Latvijas Ģimenes plānošanas un seksuālās veselības asociācija „Papardes zieds”, PSKUS- Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca, RAKUS- Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, RD- Rīgas dome, RDzN- Rīgas Dzemdību nams, RPNC- Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs, RSU- Rīgas Stradiņa universitāte, SPKC- Slimību profilakses un kontroles centrs, TM- Tieslietu ministrija, TM IeVP- Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvalde, VM- Veselības ministrija, VPD- Valsts probācijas dienests

Plāna pasākumi, kas tiek un tiks realizēti ar ES struktūrfondu finansējumu: 2019.gadā „1.1. Sabiedrības informēšanas kampaņa par seksuālo un reproduktīvo veselību, tai skaitā HIV un STI profilaksi”, „1.3. Uzlabot pedagogu zināšanas, kā komunicēt ar skolēniem par veselības izglītības jautājumiem, tai skaitā par HIV/AIDS un STI profilaksi”, 2020.gadā „2.13. Veikt atkarības vielu lietošanas un asociēto infekciju izplatības pētījumu MSM populācijā”, „2.5. Pilnveidot sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzēju, kuri strādā ar ģimenēm un bērniem, iemaņas darbam ar HIV, STI, VHB un VHC inficēšanās riskam pakļautām grupām, lai sniegtu šīm personām kvalitatīvāku informatīvo atbalstu attiecībā uz šo slimību agrīnu diagnostiku, profilaksi un citiem ar veselības aprūpi saistītiem jautājumiem”.

Plāna pasākumi, kas uzsākti vai realizēti esošā budžeta ietvaros: „4.1.6. VHB ārstēšanas pieejamības uzlabošana”, „4.1.7. Sagatavoti priekšlikumi grozījumiem normatīvajos aktos infektologu pieejamības nodrošināšanai personām ar pozitīvu HIV eksprestesta rezultātu”, „4.1.8. Veicināt HIV diagnostikas un ārstēšanas pakalpojumu pieejamību reģionos”, „4.1.10. Veicināt HIV inficēto personu izmeklēšanu uz tuberkulozi un uzsākt latentās tuberkulozes preventīvo ārstēšanu ar HIV inficētām personām”, „4.3.1. Uzlabot HIV/AIDS izplatības epidemioloģisko datu ieguvī un apkopošanas kvalitāti”, „4.3.3. Uzlabot VHC pacientu reģistra darbību”, „6.1. Izvērtēt un pilnveidot esošās higiēnas prasības pakalpojumu sniedzējiem”.

Plāna pasākumi, kurus 2019. gadā plānots veikt esošā budžeta ietvaros: „1.1. Nodrošināt sabiedrībai pieejamu informāciju par infekcijas slimību profilaksi invazīvo skaistumkopšanas un veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas laikā”, „3.15. Nodrošināt aktīvāku ieslodzīto un bijušo ieslodzīto iesaistīšanos ārstēšanās procesā un samazināt infekciju izplatību sabiedrībā, t.sk. veicinot līdzestību HIV, VHB un VHC ārstēšanai pēc ieslodzījuma”, „3.16. Izstrādāt algoritmu VPD speciālistiem klientu veselības risku izvērtēšanai un nosūtīšanai pie veselības aprūpes speciālistiem”, „4.1.8. Veicināt HIV diagnostikas un ārstēšanas pakalpojumu pieejamību reģionos”, „4.1.10. Veicināt HIV inficēto personu izmeklēšanu uz tuberkulozi un uzsākt latentās tuberkulozes preventīvo ārstēšanu ar HIV inficētām personām”, „4.1.11. Nodrošināt pilnā apmērā valsts apmaksātu jaundiagnosticēta sifilisa ārstēšanu”, „4.2.2. Izvērtēt iespējas sadarbības nodrošināšanai veselības aprūpes sektorā, lai uzlabotu HIV inficētu bērnu veselības aprūpi”, „4.3.1. Uzlabot HIV/AIDS izplatības epidemioloģisko datu ieguvī un apkopošanas kvalitāti”, „5.6. Uzlabot veselības aprūpes speciālistu iesaisti HIV diagnostikā”.

J.Feldmane informē, lai izstrādātu HIV/AIDS ierobežošanas politikas plānošanas dokumentu nākamajam periodam, vispirms nepieciešams veikt esošā Plāna izvērtēšanu, lai varētu izdarīt secinājumus, kā arī ņemt vērā jomas ekspertu priekšlikumus, kādus pasākumus nepieciešams iekļaut nākamajā plānā. Plānam jābūt saskaņā ar Nacionālo attīstības plānu un Sabiedrības veselības pamatnostādņem.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

2. Slimību profilakses un kontroles centra paveiktais un plānotie pasākumi HIV/AIDS ierobežošanas jomā (A.Freimane)

A.Freimane informē par Plānā paveiktajiem un plānotajiem pasākumiem: „1.2. Līdzdalība Pasaules AIDS dienās, Eiropas HIV testēšanas nedēļās, Pasaules Hepatīta dienas pasākumos” (Veikta pasākumu aktivitāšu koordinēšana; SPKC, NVO, pašvaldību tīmekļa vietnēs, sociālajos tīklos ievietota informācija iedzīvotājiem), „1.5. Informācijas nodrošināšana sabiedrībai par infekcijas slimību profilaksi skaistumkopšanas pakalpojumu sniegšanā” (Sagatavota tehniskā specifikācija kampaņai).

„2.1. Nodrošināt specifiskus pasākumus konkrētām riska grupām” (SPKC turpina Projekta HAREACT laikā uzsāktu mobilās vienības darbības nodrošināšanu, līgums līdz 2019.g. 31.decembrim), „2.2. Organizēt atbalsta pasākumus riska grupām pozitīva HIV, VHB un/vai VHC gadījumā” (Uzsākts darbs pie tehniskās specifikācijas izstrādes, plānotais iepirkuma

procedūras laiks 2019.gada aprīlis/maijs), „2.3. Izvērtēt iespējas un nepieciešamos pasākumus riska grupu vakcinācijai pret VHB” (Apzināti speciālistu priekšlikumi riska grupu vakcinācijai pret VHB. Izstrādātas “Praktiskas rekomendācijas vakcinācijai pieaugušajiem un riska grupu indivīdiem Latvijā”, kas ietver augsta riska grupu vakcināciju pret B hepatītu. Apstiprinātas VM Imunizācijas valsts padomes sēdē 2019.gada 30.janvārī), „2.4. Dalība Eiropas Komisijas Vienotās rīcības projektā „HIV un pavadošo infekcijas slimību profilakse un kaitējuma mazināšana”” (Projekts noslēdzies 2019.gada janvārī. „Evaluation of the impact of the HA-REACT project in Latvia”, apmācības HPP darbiniekiem, rokasgrāmatas HPP darbiniekiem, pieredzes apmaiņas braucieni, informatīvie materiāli HPP klientiem u.c., mobilā vienība), „2.5. Pilnveidot sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzēju, kuri strādā ar ģimenēm un bērniem, iemaņas darbam ar HIV, STI, VHB un VHC inficēšanās riskam pakļautām grupām” (Uzsākta standarta lekcijas izstrāde sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzējiem par HIV, STI, VHB un VHC profilaksi un inficēšanās riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām), „2.6. Nodrošināt HPP un NVO sniegto pakalpojumu atbilstību vienotiem labas prakses principiem eksprestestēšanas un konsultēšanas jomā” (Uzsākts darbs pie rekomendāciju izstrādes, ņemot vērā starptautiskos ieteikumus), „2.7. Papildināt HPP darbības kvalitātes regulāru izvērtējumu ar klientu apmierinātības noteikšanu par saņemtajiem pakalpojumiem” (Pilnveidota HPP darbības kvalitātes novērtēšanas metodika, aktualizējot un apvienojot klienta un apmeklētāja anketas. Veikts klientu un apmeklētāju apmierinātības novērtējums), „2.10.-2.12. Izstrādāt informatīvus materiālus par HIV, STI, VHB un VHC profilaksi un ārstēšanas iespējām PNP, MSM, INL” (Uzsākts darbs pie informatīvo materiālu satura apzināšanas, apkopojot pieejamos materiālus).

„4.3.1. Uzlabot HIV/AIDS izplatības epidemioloģisko datu ieguvu un apkopošanas kvalitāti” (2019.gada 8.janvārī valdībā pieņemtie Veselības ministrijas sagatavotie *Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumos Nr.746 "Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība"* (jaunā kārtība būs spēkā no 2019. gada 1. jūlija) paredz uzlabot epidemioloģisko datu ieguvu, uzglabāšanu un izmantošanu par saslimšanas gadījumiem ar HIV/AIDS atbilstoši mūsdienu prasībām un vajadzībām).

„5.1. Nodrošināt STI profilaksi atbilstoši labas prakses piemēriem un noteikt pasākumus iedzimtā sifilisa novēršanai” (Uzsākta ieteikumu projekta izstrāde par STI profilaksi un iedzimta sifilisa novēršanu, izmantojot PVO un ECDC izstrādātos materiālus), „5.3. Uzlabot HIV pirmstesta un pēctesta konsultēšanu” (Uzsākta materiāla izstrāde, izmantojot PVO un ECDC ieteikumus), „5.6. Uzlabot veselības aprūpes speciālistu iesaisti HIV diagnostikā” (Uzsākts darbs pie informatīvā materiāla un priekšlikumu par kritērijiem HIV diagnostikai izstrādes veselības aprūpes speciālistu kvalifikācijas celšanai).

„6.4. Uzlabot zināšanas nodarbinātajiem, kas darba procesā saskaras vai var saskarties ar asiem priekšmetiem vai bioloģisko materiālu” (Sagatavots infografikas projekts, saskaņošanas procesā).

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

3. Informācija no citām iestādēm par paveikto un plānoto HIV/AIDS ierobežošanas jomā

I.Rimša informē, ka Ieslodzījuma vietu pārvalde (turpmāk – IeVP), lai veiktu Plāna izpildi, ir īstenojusi šādus pasākumus: atbilstoši Plāna 3.4.punktam, IeVP Mācību centrs 2018.gadā ir organizējis IeVP ieslodzījuma vietu amatpersonu un darbinieku apmācību par narkotisko un psihotropo vielu drošas lietošanas un kaitējuma mazināšanas pasākumiem 41 personai, kā arī dotā tēma tika iekļauta arī citās mācību grupās; atbilstoši Plāna 3.5.punktam, katru gadu tiek organizētas apmācības IeVP ieslodzījuma vietu ārstniecības personām par HIV, STI, VBH, VHC un injicējamo narkotisko vielu atkarības jautājumiem. 2018.gadā tika apmācītas 32 IeVP ieslodzījuma vietu ārstniecības personas, bet 2019.gada I ceturksnī – 38 ārstniecības personas.

Plāna 3.6.punkts - nav uzsākta IeVP ieslodzījuma vietu darbinieku, kuru darbs ir saistīts ar taktīlo kontaktu ar ieslodzītajiem, vakcinācija pret VHB, jo nav apstiprināts Tieslietu ministrijas budžets 2019.gadam. Atbilstoši Plāna 3.7.punktam, darba aizsardzības pasākumu ietvarā 2018.gadā ieslodzījuma vietām tika iepirkti un nodoti 369 aizsargcimdu pāri, kas pasargā no caurduršanas ar adatām un citiem asiem priekšmetiem.

I.Rimša informē, ka HIV, VBH un VHC izplatība ieslodzījuma vietās ir nopietna problēma, jo šo infekcijas slimību izplatība ieslodzījuma vietās ir ievērojami augstāka nekā sabiedrībā kopumā. Visbiežāk personas ieslodzījuma vietās nonāk inficējušās, tomēr inficēšanās uz vietas netiek izslēgta.

Tā kā ar 2018.gada 1.oktobri Veselības ministrija piešķīra papildus finansējumu HIV inficēto ārstēšanai, līdz ar to ārstēšanu var veikt visiem inficētajiem, neskatoties uz HIV CD4 šūnu skaitu.

I.Linde informē, ka Valsts probācijas dienests (turpmāk – VPD), atbilstoši Plāna 3.3.punktam 2019.gada pirmajā pusgadā plāno organizēt mācības VPD nodarbinātajiem par HIV infekcijas, STI, B un C hepatīta profilakses un ārstēšanas jautājumiem. Ir plānoti četri vienas dienas klātienes semināri, kopā mācot 88 VPD nodarbinātos, plānotie mācību datumi ir 29.aprīlis, 8.maijs, 9.maijs, 13.maijs. Mācības paredzēts nodrošināt sadarbojoties ar Slimību profilakses un kontroles centru, Latvijas Infektoloģijas centru, Baltijas HIV asociāciju u.c., aptverot tādas tēmas kā statistika par HIV izplatību, HIV inficēto profils, profilakses aspekti, inficēšanās, stereotipi par iespējam inficēties, testēšanas iespējas, HIV pacientu veselības aprūpe, pavadošo saslimšanu raksturojums (STI, B un C hepatīti, tuberkuloze), līdzestības jautājumi, psiholoģiskie aspekti komunikācijā ar HIV pacientu, pacientu stāsti u.tml.

Plāna ietvaros ir paredzēts izstrādāt arī interaktīvu mācību videomateriālu (ar izveidotu pašpārbaudes testu), ar mērķi nodrošināt mācības visu VPD nodarbināto mērķauditorijai par šo tēmu (daļu klātienē, daļu VPD e-mācību vidē Moodle). Ņemot vērā, ka šī plāna pasākumu īstenošanai netiek piešķirti finanšu līdzekļi, VPD plāno mācību vadīšanai piesaistīt lektoros no plāna realizēšanā līdzatbildīgajām institūcijām un citiem sadarbības partneriem nevalstisko organizāciju sektorā, kā arī veikt videofilmēšanu klātienes mācībās, šim nolūkam izmantojot VPD piederošo videofilmēšanas tehniku. Lai nofilmēto videomateriālu būtu vieglāk apstrādāt un nodrošināt piekļuvi arī IeVP un nepieciešamības gadījumā Valsts policijai (turpmāk – VP), mācības tiks strukturētas divos blokos – vispārīgā daļa, kas informatīvi attiecas uz VPD, IeVP, VP un specializētā informācija attiecībā uz probācijas darbu. Ņemot vērā, ka VPD sadarbojas ar IeVP vienotas mācību sistēmas izveidē un organizē arī starpdisciplināras mācības, kopā mācot gan probācijas, gan ieslodzījumu vietu speciālistus, VPD novērtē iespēju arī šī plāna ietvaros realizēt sadarbību mācību jomā.

I.Upmace jautā, vai nevalstiskajām organizācijām būtu iespējams nākošajā koordinācijas komisijas sanāksmē ziņot par paveiktajiem un plānotajiem pasākumiem saskaņā ar Plānu?

D.Mūrmane-Umbraško atbild, ka būtu lietderīgi, ja nevalstiskās organizācijas ziņotu par savām aktivitātēm saskaņā ar Plānu.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

Sanāksmi beidz plkst. 11:30

Komisijas priekšsēdētāja

/paraksts/

D.Mūrmane-Umbraško

Protokolēja

/paraksts/

Š.Konova